

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0426U000123

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 29-05-2026

Статус: Підтверджена МОН

Реквізити наказу МОН / наказу закладу: Наказ МОН №1010 від 30.06.2026 р.

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Карлов Олег Юрійович

2. Oleh Y. Karlov

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0009-0004-1045-5858

Вид дисертації: кандидат наук

Аспірантура/Докторантура: ні

Шифр наукової спеціальності: 09.00.03

Назва наукової спеціальності: Соціальна філософія та філософія історії

Галузь / галузі знань: Не застосовується

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Не застосовується

Дата захисту: 29-05-2026

Спеціальність за освітою: Спеціаліст військового управління, офіцер тактичного рівня за спеціальністю бойове застосування та управління діями підрозділів (частин, з'єднань) сухопутних військ. Менеджмент організацій

Місце роботи здобувача: Військовий інститут танкових військ Національного технічного університету "Харківський політехнічний інститут"

Код за ЄДРПОУ: 07905262

Місцезнаходження: вул. Полтавський шлях, Харків, Харківський р-н., 61098, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство оборони України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): Д 26.053.16

Повне найменування юридичної особи: Український державний університет імені Михайла Драгоманова

Код за ЄДРПОУ: 44807628

Місцезнаходження: вул. Пирогова, Київ, 01601, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Український державний університет імені Михайла Драгоманова

Код за ЄДРПОУ: 44807628

Місцезнаходження: вул. Пирогова, Київ, 01601, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 02.41, 03.01.06

Тема дисертації:

1. Філософія історії як сфера знань: смислові та значеннєві особливості
2. Philosophy of History as a Field of Knowledge: Semantic and Meaning-Related Features

Реферат/анотація:

1. За результатами дослідження узагальнено дисциплінарне покликання філософії історії як епістемологічної сфери – зокрема й насамперед крізь призму смислових та значеннєвих особливостей генерованих нею знань. Зокрема, охарактеризовано фактологію як точку рефлексійного відліку філософії історії: дисциплінарне покликання філософії історії пов'язане не з накопиченням історичних фактів і навіть не з їхньою систематизацією, а з виявленням тієї внутрішньої логіки історичного процесу, котра визначає появу будь-яких інших фактів, рефлексія щодо яких окреслює дисциплінарні повноваження та сферу епістемологічної і гносеологічної компетенції філософії історії. Окреслено ключовий проблемний виклик епохи «кінця історії» для України в сфері епістемологічних смислів і значень: Україна засвоїла таку світоглядну ієрархію, яка в багатьох аспектах не узгоджується з принципом реалізму, а почасти й здорового глузду. Проблемне вістря пов'язано з тим, що такий не надто адекватний лакмус світосприйняття не в змозі

виконати інструментальну функцію як коректного сприйняття минулого, так і формулювання ефективних відповідей на виклики сьогодення, що, в свою чергу, ставить під сумнів ефективність функціонування держави й суспільства. Визначено основні недоліки історичної та соціальної пам'яті крізь призму особливостей генерованих ними сфер знань: якщо сумніви щодо наукової достовірності історичної пам'яті пов'язані з її неповнотою, уривчастістю й труднощами верифікації, то труднощі з відповідністю канонам науки соціальної пам'яті зумовлена насамперед і в основному її соціокультурною, ідеологічною, політичною, пропагандивною та іншою навантаженістю, а відтак – з латентною тенденційністю й упередженістю, що несумісно з вимогами, які висуваються на адресу наукового знання. Набуло подальшого розвитку концептуальне положення про змістовну демаркацію філософії історії та історії як споріднених за епістемологічним та гносеологічним критеріями дисциплінарних сфер: якщо дослідницьким пріоритетом історії є прискіпливий погляд на конкретний прикладний історичний кейс, на його якомога точніше відтворення на подійно-процесуальному рівні, то ключовою дослідницькою призмою філософії історії є неухильне слідування у фарватері кредо *sub specie aeternitatis* – тобто сприйняття конкретики історичної дійсності з позицій вічності як значущого й навіть визначального контексту: поза цим контекстом історії для філософсько центрованого мислення або взагалі не існує як вартої уваги предметної сфери, або значення такої історії істотно девальвується, маргіналізується, відсепаровується на віддалену периферію уваги.

2. Based on the research findings, the disciplinary vocation of the philosophy of history as an epistemological field is summarized – in particular and above all through the prism of the semantic and signification features of the knowledge it generates. In particular, the study characterizes factuality as the point of reflective reference for the philosophy of history: the disciplinary vocation of the philosophy of history is not linked to the accumulation of historical facts or even to their systematization, but with the identification of the internal logic of the historical process that determines the emergence of any other facts, reflection on which delineates the disciplinary scope and the sphere of epistemological and gnoseological competence of the philosophy of history. The key challenge of the “end of history” era for Ukraine in the realm of epistemological meanings and significance has been identified: Ukraine has adopted a worldview hierarchy that, in many respects, is inconsistent with the principle of realism and, to some extent, with common sense. The crux of the problem lies in the fact that such an inadequate litmus test of worldview is incapable of fulfilling the instrumental function of both correctly perceiving the past and formulating effective responses to the challenges of the present, which, in turn, calls into question the effectiveness of the functioning of the state and society. The main shortcomings of historical and social memory have been identified through the prism of the characteristics of the spheres of knowledge they generate: while doubts regarding the scientific reliability of historical memory are linked to its incompleteness, fragmentary nature, and difficulties in verification, the difficulties in conforming to the canons of social memory is primarily and mainly due to its sociocultural, ideological, political, propagandistic, and other burdens, and consequently – to latent bias and prejudice, which are incompatible with the requirements imposed on scientific knowledge. The conceptual proposition regarding the substantive demarcation of the philosophy of history and history – as disciplinary fields related by epistemological and gnoseological criteria – has been further developed: while the research priority of history is a meticulous examination of a specific applied historical case, and its as-accurate-as-possible reconstruction at the event-process level, then the key research lens of the philosophy of history is the unwavering adherence to the *credo sub specie aeternitatis* – that is, the perception of the particulars of historical reality from the perspective of eternity as a significant and even defining context: outside this context, history either does not exist at all as a subject area worthy of attention for philosophically centered thinking, or the significance of such history is substantially devalued, marginalized, and relegated to the distant periphery of attention.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

1. Карлов, О. Ю. (2025). Згадати все: засвоєння уроків історії як імператив ефективного суспільства. ОСВІТНІЙ ДИСКУРС : ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ / Голов. ред. О. П. Кивлюк, Д. Б. Свириденко. Київ : ТОВ "Науково-інформаційне агентство "Наука-технології-інформація", Випуск 53 (3-4), С. 35–43. <https://enpuir.udu.edu.ua/handle/123456789/49323>
2. Карлов, О. Ю. (2025). Філософія історії: особливості предметної сфери. Вища освіта України: Теоретичний та науково-методичний часопис. №1 (96), С. 19–27. <https://orcid.org/0009-0004-1045-5858>
3. Карлов, О. Ю. (2025). Філософія історії: специфіка дослідницької призми. Вища освіта України: Теоретичний та науково-методичний часопис. №2 (97), С. 17–25. <https://orcid.org/0009-0004-1045-5858>
4. Карлов, О. Ю. (2025). Філософія як верифікатор філософського знання. Мультиверсум. Філософський альманах. Випуск 2 (182), Том 1, сс. 114–132. https://www.researchgate.net/publication/397512167_Filosofia_ak_verifikator_istoricnogo_znanna
5. Карлов, О. Ю. (2025). Філософський складник історичного знання й пізнання: баласт чи імператив? Культурологічний альманах. Випуск 2 (14), С. 247–254. <https://enpuir.udu.edu.ua/handle/123456789/49493>
6. Karlov Oleg. (2024). The Logic of Historical Causality: Is Philosophical Reflection Necessary. Paradigm of Knowledge №3(61), pp 23-39. <https://naukajournal.org/index.php/Paradigm/article/view/2721>
7. Дичко, О., Карлов, О., Лозко, А., 2023. Теоретичні та правові засади забезпечення гендерної рівності в секторі безпеки та оборони. Наука і техніка сьогодні. <https://perspectives.pp.ua/index.php/nts/article/view/6970/7010>
8. Дичко О. О., Гайнутдінов А. В., Карлов О. Ю. Ефективність психологічної підтримки у військових: аналіз впливу на подолання посттравматичного стресового розладу. // «Перспективи та інновації науки» (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»): журнал. 2024. № 3 (37) 2024. С. 812–824. <https://perspectives.pp.ua/index.php/pis/article/view/10080/10135>
9. Снітько Д.Ю., Карлов О.Ю. Персоналістична рефлексія досвіду війни / Всеукраїнська щорічна наукова конференція «Філософія і культура в антропологічних вимірах сучасності», з нагоди Всесвітнього Дня Філософії (UNESCO), 22-23 листопада 2024 р., Дніпро. <https://dk.dp.ua/wp-content/uploads/2025/02/%D0%A4%D1%96%D0%BB%D0%BE%D1%81%D0%BE%D1%84%D1%96%D1%8F-%D0%BA%D1%83%D0%BB%D1%8C%D1%82%D1%83%D1%80%D0%B8-%D0%A2%D0%95%D0%97%D0%98-%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%84.-2024.pdf>
10. Кочергін І.О., Карлов О.Ю. Українська армія – сучасність і ретроспектива / 5 Міжнародна науково-практична конференція «Звільнення Катеринослава (Дніпра) від більшовиків і махновців у грудні 1918 р. – січні 1919 р.» Київ, 28.11.2024. Національний університет оборони України. С. 285–286. <https://nuou.org.ua/assets/documents/tezy-5-mnpk-2024.pdf>
11. Кириченко А.В., Карлов О.Ю. Психологічний супровід магістрантів вищих військових навчальних закладів в умовах російсько-української війни / Подільська науково-практична інтернет-конференція. (15-16 січня 2026 р.). <https://docs.academia.vn.ua/handle/123456789/2462>

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впровадження не планується

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Панченко Леся Миколаївна
2. Lesia M. Panchenko

Кваліфікація: к.філос.н., професор, 09.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-8436-1206

Додаткова інформація: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/HPD-9177-2023>;
<https://scholar.google.com/citations?hl=uk&user=V6RCd8oAAAAJ>;
<https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=7103100633>

Повне найменування юридичної особи: Український державний університет імені Михайла Драгоманова

Код за ЄДРПОУ: 44807628

Місцезнаходження: вул. Пирогова, Київ, 01601, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Бойченко Михайло Іванович
2. Mykhailo I. Boichenko

Кваліфікація: д.філос.н., професор, 09.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-1404-180X

Додаткова інформація: https://scholar.google.com.ua/citations?user=2UBti_MAAAAJ&hl=uk

Повне найменування юридичної особи: Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Код за ЄДРПОУ: 02070944

Місцезнаходження: вул. Володимирська, Київ, 01033, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Самчук Зореслав Федорович

2. Zoreslav F. Samchuk

Кваліфікація: д. філ. н., г.н.с, 09.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-7247-186X

Додаткова інформація: <https://scholar.google.com.ua/citations?user=zCEePjMAAAAJ&hl=ru>

Повне найменування юридичної особи: Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України

Код за ЄДРПОУ: 16394076

Місцезнаходження: вул. Генерала Алмазова, Київ, 01011, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти**VIII. Заключні відомості**

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Андрущенко Віктор Петрович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Андрущенко Віктор Петрович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Кліваденко Наталія Іванівна

Реєстратор

Юрченко Тетяна Анатоліївна

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна